

ปัญหาทางกฎหมายในการจัดเก็บและการเก็บรักษาดีเอ็นเอผู้ต้องขังในประเทศไทย Legal Issues in The Collection and Retention of The Prisoner's DNA in Thailand

นันทศักดิ์ บุนนาค และ ธนัทเทพ เตียรประสิทธิ์
คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

Nantaphak Bunnag and Tanatthep Tianprasit
Graduate School of Law, National Institute of Development Administration (NIDA)

Received March 25, 2021 | Revised August 21, 2021 | Accepted September 28, 2021

บทความวิจัย (Research Article)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับดีเอ็นเอ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการจัดเก็บและการเก็บรักษาดีเอ็นเอผู้ต้องขังในประเทศไทย ศึกษากฎหมายเรื่องการจับตัวอย่างดีเอ็นเอจากร่างกายของบุคคล การเก็บรักษาข้อมูลลายพิมพ์ดีเอ็นเอและตัวอย่างดีเอ็นเอของผู้กระทำ ความผิด รวมถึงหน่วยงานที่ควบคุมดูแลระบบฐานข้อมูลดีเอ็นเอแห่งชาติ โดยทำการเปรียบเทียบกฎหมายและแนวทางปฏิบัติ ของต่างประเทศ เพื่อนำเสนอแนวทางในการตรากฎหมายและการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องในประเทศไทยให้ครอบคลุมยิ่งขึ้น โดยใช้รูปแบบการวิจัยในเชิงเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) จากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล จากการศึกษา พบว่าในปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่รัฐจับตัวอย่างดีเอ็นเอของผู้ต้องขังที่เป็นนักโทษได้ เนื่องจากกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศไทยให้อำนาจเจ้าหน้าที่รัฐจับตัวอย่างดีเอ็นเอจากร่างกายของบุคคลที่อยู่ขั้นตอนกระบวนการก่อนศาลมีคำพิพากษา คือ ในชั้นสอบสวนและในศาลเท่านั้น มิได้ให้อำนาจไปถึงบุคคลที่อยู่ในขั้นตอนกระบวนการภายหลังที่ศาลมีคำพิพากษา จึงเห็นสมควรให้มีการตรากฎหมายขึ้นมาเพื่อให้เจ้าหน้าที่รัฐสามารถดำเนินการจับตัวอย่างดีเอ็นเอของผู้ต้องขังได้ ตลอดจนกำหนดหลักเกณฑ์อื่น ๆ เช่น ผู้มีอำนาจจับตัวอย่างดีเอ็นเอ ประเภทฐานความผิด และเงื่อนไขในการจับตัวอย่างดีเอ็นเอในขั้นตอนกระบวนการภายหลังศาลมีคำพิพากษา โดยให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถจับตัวอย่างดีเอ็นเอของผู้ต้องขังได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมอย่างเช่นในต่างประเทศ นอกจากนี้ควรมีกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องการเก็บรักษาข้อมูลลายพิมพ์ดีเอ็นเอและตัวอย่างดีเอ็นเอของผู้ต้องขัง อีกทั้งให้มีการจัดทำระบบฐานข้อมูลดีเอ็นเอแห่งชาติในประเทศไทย โดยให้มีหน่วยงานกลางในการควบคุมดูแลระบบฐานข้อมูลดีเอ็นเอนั้น

คำสำคัญ: พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์, ฐานข้อมูลดีเอ็นเอ, ธนาкарดีเอ็นเอ, ผู้ต้องขัง

Abstract

This research aimed to studying the general information of Deoxyribonucleic Acid (DNA), relevant theories and literature regarding the collection and retention of the prisoner's DNA in Thailand, laws and regulations about the permission of DNA sample and DNA profile, related government agencies monitoring DNA national database. In this research, foreign laws and practical guidelines are applicable and analytically compared to Thailand concerning DNA issues. By research use documentary research with in-depth interviews with key informants involved in the area of studies. The study revealed that recent in Thai laws, the government officer's legal authority to collect DNA sample of the prisoner is not currently exerted. These problematic conditions result from Thailand's criminal procedure code, which specifies that DNA information can only be collected from the body parts in investigation and jurisdiction levels. This authority is not given to the government officials working with the inmate in prison. Therefore, the new law issuing or amending should be proceeded by authorizing government staff to collect the prisoners' DNA samples like in some countries, although they are unwilling to be treated like that. Apart from the previous recommendation, retention of DNA sample and DNA profile the culprit should be concerned about considering the appropriate time and returning moral people back to society after prison life. In terms of the responsible government agency in controlling and monitoring the national DNA database, there should be only one government department handling and managing Thailand's national DNA database.

Keywords: Scientific Evidence, DNA Database, DNA Bank, Prisoner

บทนำ

ปัญหาอาชญากรรมเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติซึ่งในปัจจุบันจำนวนการก่ออาชญากรรมในประเทศไทยมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงมากขึ้น โดยจะเห็นได้จากสถิติผู้ต้องขังในเรือนจำมีจำนวนมากถึง 323,969 ราย (Department of Corrections, 2020) นอกจากนี้ยังพบว่ามี การกระทำความผิดซ้ำในคดีอาชญากรรมในช่วงปีงบประมาณ 2559 ถึง 2562 จำนวนถึง 43,633 ราย (Department of Corrections, 2019) ที่ผ่านมามีประเทศไทยได้มีการจัดทำข้อมูลประวัติอาชญากรในรูปแบบลายพิมพ์นิ้วมือ เพื่อใช้ในการติดตามจับกุมผู้กระทำความผิดให้ได้รับโทษตามกฎหมายและนำมาใช้ในการสืบสวนกรณีที่ไม่ทราบตัวบุคคลผู้กระทำความผิดก็ตาม (Sakulthai, 2015, p. 1) แต่ด้วยความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีจึงส่งผลทำให้สภาพสังคมได้มีการเติบโตพัฒนาไปมากขึ้น รวมไปถึงวิธีการก่ออาชญากรรมก็ย่อมมีการพัฒนามากยิ่งขึ้นเช่นกัน ดังนั้นการก่ออาชญากรรมในแต่ละครั้งหากผู้กระทำความผิดได้ทำการปิดบังอำพรางลายนิ้วมือของตนเอง หรือทำลายร่องรอยลายนิ้วมือที่ปรากฏในที่เกิดเหตุ ย่อมทำให้คดีนั้นไม่ปรากฏลายนิ้วมือของผู้กระทำความผิดอยู่ในที่เกิดเหตุ เจ้าพนักงานตำรวจก็ไม่สามารถทำการจัดเก็บลายนิ้วมือแฝงเพื่อนำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลประวัติอาชญากรเพื่อใช้ในการสืบหาผู้กระทำความผิดที่แท้จริงมาลงโทษได้ จึงเห็นได้ว่าคดีอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันการจัดเก็บแต่เพียงลายนิ้วมือ

และข้อมูลประวัติอาชญากรที่อยู่ในรูปแบบลายพิมพ์นิ้วมือ อาจยังไม่เพียงพอในการใช้ติดตามจับกุม ผู้กระทำความผิดที่แท้จริงมาลงโทษได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ และยังเป็นโอกาสให้ผู้กระทำความผิดกลับมากระทำความผิดซ้ำในที่สุด กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่เรียกว่าดีเอ็นเอจึงมีความสำคัญ ในการนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมปัญหาอาชญากรรมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ดีเอ็นเอได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อกระบวนการยุติธรรมในประเทศไทยมาอย่างช้านาน เพื่อใช้เป็นพยานหลักฐานในการคลี่คลายคดีอาชญากรรม (Sikakaew, 2004, pp. 43-49) และในปัจจุบันได้ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการติดตามจับกุมตัวผู้กระทำความผิดที่แท้จริงให้ได้รับโทษตามกฎหมายได้ดียิ่งขึ้น และเมื่อมีการติดตามจับกุมผู้กระทำความผิดให้ได้รับการลงโทษอย่างง่ายดายแล้ว ย่อมมีความเป็นไปได้ที่จะทำให้ผู้กระทำความผิดรายนั้นไม่กล้าที่จะกระทำความผิดซ้ำในครั้งต่อไปเพราะกลัวว่าจะถูกลงโทษ จึงเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่ช่วยควบคุมปัญหาอาชญากรรมที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้โดยทางอ้อม ซึ่งแนวคิดนี้ในต่างประเทศเรียกว่าการจัดทำระบบฐานข้อมูลดีเอ็นเอแห่งชาติ หรือ DNA Database โดยจะมีลักษณะคล้ายข้อมูลประวัติอาชญากร แต่ข้อมูลของผู้กระทำความผิดที่บันทึกไว้จะอยู่ในรูปแบบของลายพิมพ์ดีเอ็นเอซึ่งเก็บรักษาไว้ในระบบฐานข้อมูลดีเอ็นเอแห่งชาติ เพื่อเป็นประโยชน์ในการเชื่อมโยงคดีจึงทำให้เจ้าพนักงานตำรวจเริ่มดำเนินการสืบสวนสอบสวนคดีได้รวดเร็วแม่นยำขึ้น (GeneWatch, 2011, p. 4) ตลอดจนแนวคิดในการจัดทำธนาคารดีเอ็นเอ หรือ DNA Bank โดยการเก็บรักษาตัวอย่างดีเอ็นเอของผู้กระทำความผิดไว้ในห้องปฏิบัติการ เพื่อประโยชน์ในการตรวจพิสูจน์ซ้ำหรือใช้ยืนยันตัวบุคคล สำหรับในประเทศไทยที่ผ่านมาสถาบันนิติวิทยาศาสตร์และสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจได้มีการจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอของผู้ต้องขังที่เป็นนักโทษซึ่งกำลังจะพ้นโทษทั่วประเทศ เพื่อนำข้อมูลลายพิมพ์ดีเอ็นเอของผู้ต้องขังมาเก็บรักษาไว้ตลอดไปในระบบฐานข้อมูลดีเอ็นเอของแต่ละหน่วยงาน รวมถึงการเก็บรักษาตัวอย่างดีเอ็นเอของผู้ต้องขังนั้นไว้ในห้องปฏิบัติการเช่นเดียวกับต่างประเทศ (Waiyawuth, 2019) แต่การจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอจากร่างกายบุคคลและการเก็บรักษาข้อมูลลายพิมพ์ดีเอ็นเอและตัวอย่างดีเอ็นเอนั้น ไม่อาจปฏิเสธได้เลยว่าเป็นการกระทำที่กระทบต่อสิทธิในเนื้อตัวร่างกายของบุคคล แม้ผู้นั้นจะอยู่ในฐานะผู้ต้องขังที่เป็นนักโทษซึ่งเป็นบุคคลที่ถูกมองว่าเป็นผู้ที่ประพฤติดังกล่าวก็ตาม แต่บุคคลนั้นยังคงได้รับการคุ้มครองตามสิทธิของผู้ต้องขัง ดังนั้นการใดที่เจ้าพนักงานของรัฐได้กระทำที่เป็น การกระทบสิทธิในเนื้อตัวร่างกายของผู้ต้องขังแล้ว ควรจะต้องมีกฎหมายออกมารับรองและให้อำนาจไว้อย่างชัดเจน และการวิจัยฉบับนี้ได้มุ่งเน้นศึกษาประเด็นปัญหาดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ปัญหาเรื่องการจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอของผู้ต้องขังในประเทศไทย

ประการแรก ประเภทตัวบุคคลที่สามารถถูกจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอได้ เนื่องจากกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศไทยได้กำหนดหลักเกณฑ์เรื่องการจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอจากร่างกายของบุคคลไว้เพียงขั้นตอนในกระบวนการก่อนศาลมีคำพิพากษา ได้แก่ ในชั้นสอบสวนและในชั้นศาลเท่านั้น จึงทำให้ปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายที่ให้อำนาจเจ้าพนักงานของรัฐสามารถทำการจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอของผู้ต้องขังซึ่งเป็นบุคคลที่อยู่ในขั้นตอนกระบวนการภายหลังที่ศาลมีคำพิพากษาได้

ประการที่สอง ผู้มีอำนาจจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอในขั้นตอนกระบวนการภายหลังที่ศาลมีคำพิพากษายังไม่มีกฎหมายที่กำหนดเรื่องนี้เอาไว้ ในเมื่อที่ผ่านมาได้มีการจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอของผู้ต้องขังแล้ว ก็ควรมีการกำหนดผู้มีอำนาจจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอในขั้นตอนกระบวนการภายหลังที่ศาลมีคำพิพากษาไว้ด้วย โดยให้บุคคลที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านวิทยาศาสตร์โดยเฉพาะเป็นผู้ดำเนินการ เพื่อไม่ให้เกิดการจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอของผู้ต้องขังนั้นไร้คุณภาพ

ประการที่สาม ประเพณีฐานความผิดและเงื่อนไขในการจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอในขั้นตอนกระบวนการภายหลังศาลมีคำพิพากษา เนื่องจากกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้กำหนดเงื่อนไขในการจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอจากร่างกายบุคคลในชั้นสอบสวนและในชั้นศาล ที่มุ่งเน้นในเรื่องการคุ้มครองสิทธิของบุคคลเอาไว้อย่างเคร่งครัด โดยจะทำการจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอได้ต่อเมื่อต้องมีเหตุจำเป็นและต้องได้รับความยินยอมเท่านั้น จึงส่งผลทำให้การจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอของผู้ต้องขังที่ผ่านมาจะต้องได้รับความยินยอมด้วยเช่นกัน ซึ่งหากผู้ต้องขังไม่ได้ให้ความยินยอม เจ้าหน้าที่รัฐก็ไม่มีอำนาจจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอได้ จึงทำให้เกิดอุปสรรค และในส่วนประเพณีฐานความผิดที่รัฐสามารถจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอของผู้ต้องขังก็ควรกำหนดขอบเขตประเพณีฐานความผิดที่เหมาะสมด้วยเช่นกัน

ประเด็นที่สอง ปัญหาเรื่องการเก็บรักษาข้อมูลลายพิมพ์ดีเอ็นเอและตัวอย่างดีเอ็นเอของผู้ต้องขังในประเทศไทย

ที่ผ่านมาประเทศไทยได้มีการจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอของผู้ต้องขังที่เป็นนักโทษเพื่อนำข้อมูลลายพิมพ์ดีเอ็นเอที่ได้จากตัวอย่างดีเอ็นเอดังกล่าวมาเก็บรักษาไว้ในระบบฐานข้อมูลดีเอ็นเอของทางสถาบันนิติวิทยาศาสตร์และสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ และเมื่อมีการนำระบบฐานข้อมูลดีเอ็นเอเข้ามาใช้แล้วแนวคิดในการจัดทำธนาคารดีเอ็นเอเพื่อดำเนินการเก็บรักษาตัวอย่างดีเอ็นเอของผู้ต้องขังเอาไว้ด้วยเพื่อประโยชน์ในการตรวจพิสูจน์ซ้ำหรือใช้ยืนยันตัวบุคคลก็มีความน่าสนใจ ซึ่งในกรณีการเก็บรักษาตัวอย่างดีเอ็นเอของผู้ต้องขัง ที่ผ่านมามีเพียงสถาบันนิติวิทยาศาสตร์เท่านั้นที่ดำเนินการเรื่องนี้ แต่อย่างไรก็ดีก็ควรมีกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์เรื่องการเก็บรักษาเอาไว้อย่างชัดเจน เพราะในปัจจุบันมีเพียงแนวทางปฏิบัติของแต่ละหน่วยงานเท่านั้น และควรกำหนดระยะเวลาในการเก็บรักษาที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงเรื่องการคืนคนดีกลับสู่สังคม

ประเด็นที่สาม ปัญหาเรื่องหน่วยงานที่ควบคุมดูแลระบบฐานข้อมูลดีเอ็นเอแห่งชาติในประเทศไทย เนื่องจากในปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีระบบฐานข้อมูลดีเอ็นเอในระดับชาติ มีเพียงฐานข้อมูลดีเอ็นเอของแต่ละหน่วยงานเท่านั้น ได้แก่ สถาบันนิติวิทยาศาสตร์และสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ จึงทำให้ข้อมูลลายพิมพ์ดีเอ็นเอของผู้ต้องขังที่เก็บรักษาไว้แยกออกเป็นสองส่วน ไม่เป็นเอกภาพ และยากแก่การคุ้มครองข้อมูล จึงควรมีการจัดทำระบบฐานข้อมูลดีเอ็นเอแห่งชาติเพื่อเป็นการรวบรวมข้อมูลบันทึกไว้แห่งเดียวกัน โดยให้มีหน่วยงานกลางเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการควบคุมดูแล

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับดีเอ็นเอ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการจัดเก็บและการเก็บรักษาดีเอ็นเอผู้ต้องขังในประเทศไทย
- 2) เพื่อศึกษากฎหมายเรื่องการจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอจากร่างกายบุคคล และการเก็บรักษาข้อมูลลายพิมพ์ดีเอ็นเอและตัวอย่างดีเอ็นเอของผู้กระทำความผิด รวมถึงหน่วยงานที่ควบคุมดูแลระบบฐานข้อมูลดีเอ็นเอแห่งชาติทั้งในต่างประเทศและในประเทศไทย
- 3) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงปัญหาในการจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอของผู้ต้องขังในประเทศไทย ปัญหาการเก็บรักษาข้อมูลลายพิมพ์ดีเอ็นเอและตัวอย่างดีเอ็นเอของผู้ต้องขังในประเทศไทย ตลอดจนปัญหาหน่วยงานที่ควบคุมดูแลระบบฐานข้อมูลดีเอ็นเอในประเทศไทย โดยเปรียบเทียบกฎหมายและแนวทางในการปฏิบัติของต่างประเทศ เพื่อนำเสนอแนวทางในการตรากฎหมายเฉพาะขึ้นมา รวมถึงนำเสนอแนวทางในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องในประเทศไทยให้ครอบคลุมยิ่งขึ้น

บททวนวรรณกรรม

1) บทบาทของลายพิมพ์ดีเอ็นเอในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

ดีเอ็นเอหรือสารพันธุกรรม มีชื่อเรียกทางวิชาการว่า กรดดีออกซีไรโบนิวคลีอิก คือ สารชีวเคมีชนิดหนึ่งที่มีอยู่ในนิวเคลียสของเซลล์ต่างๆที่มีอยู่ในร่างกายของสิ่งมีชีวิต เช่น เลือด เยื่อข้างแก้ม หรือสารคัดหลั่งต่าง ๆ โดยทำหน้าที่กำหนดลักษณะทางพันธุกรรมเพื่อทำการถ่ายทอดไปยังคนรุ่นถัดไป และเมื่อนำตัวอย่างดีเอ็นเอของมนุษย์มาทำการตรวจวิเคราะห์ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์แล้วก็จะได้ลายพิมพ์ดีเอ็นเอ หรือ DNA Fingerprint (Rojanasunan, 2001, p. 87) และบทบาทของลายพิมพ์ดีเอ็นเอในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ในปัจจุบันมักถูกนำมาใช้เพื่อวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มความสามารถในการระบุตัวบุคคล เพื่อค้นหาผู้กระทำความผิดที่ไม่ทราบชื่อ เช่น ในบางคดีถ้าไม่สามารถหาพยานหลักฐานที่สามารถสืบให้รู้ถึงผู้กระทำความผิดได้ ลายพิมพ์ดีเอ็นเอที่พบในที่เกิดเหตุก็สามารถช่วยจำกัดขอบเขตในการสืบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ เพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของจำเลยที่ถูกลงโทษที่ผิดพลาดไป เพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับอีกบุคคลหนึ่งหรือที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดอื่น และเพื่อระบุตัวบุคคลผู้กระทำความผิดซ้ำโดยเร็ว (Sokhuma, 1996, p. 196)

2) แนวคิดในการจัดทำระบบฐานข้อมูลดีเอ็นเอแห่งชาติและการจัดทำธนาคารดีเอ็นเอ

แนวคิดในการจัดทำระบบฐานข้อมูลดีเอ็นเอแห่งชาติ (DNA Database) เป็นการเก็บรักษาข้อมูลลายพิมพ์ดีเอ็นเอของผู้กระทำความผิดเพื่อประโยชน์ในการใช้ควบคุมปัญหาอาชญากรรม ซึ่งข้อมูลลายพิมพ์ดีเอ็นเอที่ถูกเก็บรักษาไว้จะมีที่มาจากตัวอย่างดีเอ็นเอที่พบในที่เกิดเหตุและจากตัวอย่างดีเอ็นเอของผู้กระทำความผิด โดยฐานข้อมูลดีเอ็นเอแห่งชาตินี้จะทำหน้าที่ในการค้นหาข้อมูลลายพิมพ์ดีเอ็นเอที่ถูกเก็บรักษาเอาไว้เพื่อจับคู่กับข้อมูลลายพิมพ์ดีเอ็นเอที่มีการเพิ่มเข้าไปใหม่ เพื่อทำการเชื่อมโยงอาชญากรรมทั้งสองคดี จึงทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถเริ่มต้นกระบวนการสืบสวนสอบสวนเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำขึ้น (GeneWatch, 2011, p. 4)

แนวคิดในการจัดทำธนาคารดีเอ็นเอ (DNA Bank) เป็นการเก็บรักษาตัวอย่างดีเอ็นเอที่ได้จากส่วนต่างๆในร่างกายของบุคคลไว้ในห้องปฏิบัติการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปวิเคราะห์เปรียบเทียบกับข้อมูลทางพันธุกรรมของแต่ละบุคคล เพื่อการวินิจฉัยโรค เพื่อใช้เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาและบุตร และต่อมาในปี ค.ศ. 1980 ตัวอย่างดีเอ็นเอที่เก็บรักษาไว้ในธนาคารดีเอ็นเอได้เริ่มถูกนำมาใช้เป็นประโยชน์แก่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยการนำมาใช้ในการพิสูจน์และยืนยันตัวบุคคลซึ่งเป็นผู้ต้องสงสัยในคดีอาชญากรรม (Krimsky and Simoncelli, 2011, p. 5)

3) ทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

ทฤษฎีนี้ Professor Herbert Packer นักวิชาการชาวอเมริกันได้แบ่งออกเป็นสองทางเลือกด้วยกัน คือ ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม (The Crime control Model) ทฤษฎีนี้มุ่งเน้นเรื่องการควบคุมปัญหาอาชญากรรมเป็นหลัก โดยมองว่าการควบคุมปราบปรามอาชญากรรมถือว่าเป็นหน้าที่ที่สำคัญที่สุดของกระบวนการทางอาญา เพื่อรักษาไว้ให้ได้ซึ่งความสงบสุขของสังคม โดยรูปแบบนี้จะมีขั้นตอนดำเนินการที่รวดเร็ว เด็ดขาด และทันต่อความพัฒนาการของอาชญากรรมที่เปลี่ยนแปลงไป แต่การดำเนินการอย่างรวดเร็วและเด็ดขาดนี้ ก็อาจทำให้เจ้าหน้าที่รัฐมีอำนาจที่มากเกินไปจนกระทบถึงสิทธิของบุคคลได้เช่นกัน และทฤษฎีกระบวนการยุติธรรม (The Due Process Model) ทฤษฎีนี้มุ่งเน้นเรื่องการคุ้มครองสิทธิของประชาชนมากกว่าการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม โดยยึดหลักที่ว่าบุคคลที่ถูกสงสัยว่าได้กระทำความผิดย่อมได้รับการคุ้มครองตามหลักข้อสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าศาลจะมีคำ

พิพากษาถึงที่สุดว่าได้กระทำความผิด แต่ทฤษฎีนี้ก็มิมีข้อเสียที่ว่าหากให้ความสำคัญต่อการคุ้มครองสิทธิของบุคคลที่มากเกินไป ก็อาจทำให้ความสงบเรียบร้อยของสังคมได้รับผลกระทบจากการคุ้มครองสิทธินั้นได้ เช่น ทำให้อาชญากรรมมีโอกาสหลุดพ้น หรือผู้กระทำความผิดอาจเกิดความอึดอัดที่เป็นอันตรายต่อความสงบสุขของสังคม (Tianprasit, 2005, pp. 60-63)

4) สิทธิของผู้ต้องขัง

สิทธิของผู้ต้องขัง ถือได้ว่าเป็นสิทธิมนุษยชนประเภทหนึ่งซึ่งในอดีตได้มีการเรียกร้องให้มีการรับรอง จนกระทั่งในปัจจุบันแนวคิดเรื่องสิทธิของผู้ต้องขังได้ปรากฏในสาส์นรับรองสิทธิฉบับต่าง ๆ ที่สำคัญ เช่น สิทธิในการยอมรับศักดิ์ศรีของผู้ต้องขังในฐานะที่เป็นมนุษย์ การยอมรับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังอย่างมีมนุษยธรรม การยอมรับความเสมอภาคกันภายใต้กฎหมาย โดยเฉพาะการให้โอกาสผู้ต้องขังกลับตนเป็นคนดีสู่สังคมเพื่อบูรณาการผู้ต้องขังให้อยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข และสำหรับสิทธิของผู้ต้องขังตามกฎหมายไทย สิทธินี้ได้รับการรับรองไว้ในกฎหมายหลายฉบับ ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 รวมถึงข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ต่าง ๆ เช่น สิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติอย่างมีมนุษยธรรม สิทธิที่จะได้รับการปล่อยและพักการลงโทษ สิทธิในการได้รับบริการทางด้านสาธารณสุขในกรณีที่มีการเจ็บป่วยเกิดขึ้นย่อมได้รับการรักษาพยาบาลโดยเร็ว หรือในกรณีผู้ต้องขังใหม่มีสิทธิได้รับการตรวจร่างกาย เป็นต้น

ระเบียบวิธีวิจัย

1) การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งในต่างประเทศและในประเทศไทย รวมถึงตำราทางวิชาการ บทความ วิทยานิพนธ์ เอกสารจากหน่วยงานต่าง ๆ และจากทางอินเทอร์เน็ต เพื่อประกอบการวิจัยเรื่องนี้

2) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่สำคัญในการจัดเก็บและการเก็บรักษาดีเอ็นเอผู้ต้องขังของประเทศไทยแบบตัวต่อตัว (Face to Face Interview) จำนวน 2 ท่าน ได้แก่ รองผู้บัญชาการสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ แห่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และ ผู้อำนวยการกองมาตรฐานนิติวิทยาศาสตร์และกองสารพันธุกรรม แห่งสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อซักถามเกี่ยวกับความเป็นมาของภารกิจนี้ แนวทางปฏิบัติและปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ จากการที่ประเทศไทยไม่มีกฎหมายรับรองในเรื่องนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูล ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์แก่งานวิจัยนี้เพื่อนำไปพัฒนากฎหมายที่จะให้มีขึ้นในอนาคต

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาปัญหาเรื่องการจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอของผู้ต้องขังในประเทศไทย

ประการแรก เรื่องประเภทตัวบุคคลที่สามารถถูกจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอได้ เนื่องจากการจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอของผู้ต้องขังที่เป็นนักโทษนั้น ถือว่าเป็นบุคคลที่อยู่ในขั้นตอนกระบวนการภายหลังที่ศาลมีคำพิพากษา โดยภารกิจนี้มีจุดเริ่มต้นมาจากการที่สถาบันนิติวิทยาศาสตร์และสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจได้ตระหนักถึงปัญหาอาชญากรรมและการกระทำความผิดซ้ำที่มีจำนวนมาก จึงได้นำแนวคิดในการจัดทำระบบฐานข้อมูลดีเอ็นเอแห่งชาติมาใช้เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่จะ

เกิดขึ้นในอนาคต แต่อย่างไรก็ดีกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งเป็นกฎหมายหลักในประเทศไทย ได้ให้อำนาจเจ้าพนักงานของรัฐทำการจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอจากร่างกายของบุคคลได้เพียงบุคคลที่อยู่ในขั้นตอนกระบวนการก่อนศาลมีคำพิพากษาแล้วเท่านั้น เช่น กรณีที่อยู่ในชั้นสอบสวน ตามมาตรา 131/1 เจ้าพนักงานของรัฐสามารถจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอจากผู้ต้องหา ผู้เสียหายหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง ส่วนกรณีที่อยู่ในขั้นตอนการพิจารณาคดีในศาล ตามมาตรา 244/1 เจ้าพนักงานของรัฐสามารถจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอ จากคู่ความหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยไม่ได้ครอบคลุมไปถึงผู้ต้องขังที่เป็นนักโทษ และเมื่อการจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอของผู้ต้องขังที่ผ่านมายังไม่มีกฎหมายรับรอง มีเพียงแนวทางปฏิบัติ ของแต่ละหน่วยงาน จึงทำให้เกิดอุปสรรคในขณะปฏิบัติภารกิจ เช่น มีจำนวนผู้ต้องขังบางส่วนที่ปฏิเสธไม่ให้เจ้าพนักงานของรัฐทำการจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอของตน หรือผู้ต้องขังบางส่วนมีการบอกกล่าวไปยังผู้ต้องขังรายอื่น ๆ ด้วยว่าให้ปฏิเสธในการจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอนั้น (Waiyawuth, 2019) จึงทำให้เจ้าพนักงานของรัฐไม่มีอำนาจตามกฎหมายที่จะสามารถทำการจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอของผู้ต้องขังที่ปฏิเสธได้ ทำให้ภารกิจของรัฐไม่เป็นไปตามเป้าหมายตามที่กำหนดไว้

และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกฎหมาย The Police and Criminal Evidence Act 1984 มาตรา 62(2A)(a) และมาตรา 63(3E)(a) ในประเทศอังกฤษ กฎหมายสหพันธรัฐ 34 U.S.Code § 40702 ในประเทศสหรัฐอเมริกา และกฎหมาย Deoxyribonucleic Acid (DNA) Identification Act 2009 มาตรา 12 และมาตรา 13 ในประเทศมาเลเซีย ก็พบว่ากฎหมายได้ให้อำนาจเจ้าหน้าที่รัฐทำการจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอของบุคคลที่อยู่ในขั้นตอนกระบวนการภายหลังที่ศาลมีคำพิพากษาได้ ดังนั้น ในประเทศไทยควรมีกฎหมายที่ให้อำนาจเจ้าพนักงานของรัฐสามารถจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอจากร่างกายของผู้ต้องขังซึ่งเป็นบุคคลที่อยู่ในขั้นตอนกระบวนการภายหลังที่ศาลมีคำพิพากษาอย่างเช่นในต่างประเทศ

ประการที่สอง เรื่องผู้มีอำนาจจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอในขั้นตอนกระบวนการภายหลังที่ศาลมีคำพิพากษา สำหรับในกรณีนี้จากที่ได้ศึกษากฎหมายของต่างประเทศ ก็พบว่าในประเทศอังกฤษการจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอจากร่างกายของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นส่วนที่เป็น Intimate samples หรือ Non-Intimate Samples ถือว่าเป็นการกระทำเพื่อนำส่วนต่าง ๆ ของร่างกายไปตรวจวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ซึ่งถือว่าการตรวจค้นร่างกายอย่างหนึ่ง กฎหมาย The Police and Criminal Evidence Act 1984 จึงกำหนดให้กระทำได้โดยแพทย์ที่ขึ้นทะเบียนหรือพยาบาลวิชาชีพแล้วเท่านั้น ส่วนในประเทศมาเลเซีย กฎหมาย Deoxyribonucleic Acid (DNA) Identification Act 2009 มาตรา 12 และมาตรา 13 ได้กำหนดให้การจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอประเภท Intimate Samples จะต้องกระทำโดยเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ของรัฐที่ขึ้นทะเบียนวิชาชีพแล้วเท่านั้น แต่ถ้าเป็นประเภท Non-Intimate samples สามารถกระทำได้ตั้งแต่เจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ของรัฐที่ขึ้นทะเบียนวิชาชีพ ตำรวจ หรือนักเคมี หรือแม้แต่กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศไทยในชั้นสอบสวนตามมาตรา 131/1 และในชั้นศาลตามมาตรา 244/1 ก็กำหนดให้ผู้มีอำนาจจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอจากร่างกายของบุคคล ได้แก่ แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญเท่านั้น

และเมื่อพิจารณาถึงแนวทางปฏิบัติในการจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอของผู้ต้องขังในประเทศไทยที่ผ่านมา ก็พบว่าในส่วนที่สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจเป็นผู้รับผิดชอบ เจ้าพนักงานตำรวจกองพิสูจน์หลักฐานผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญจะเป็นผู้ดำเนินการจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอนั้นเอง (Pongsethasant, 2019) แต่ในส่วนที่สถาบันนิติวิทยาศาสตร์เป็นผู้รับผิดชอบ การจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอจะกระทำโดยเจ้าหน้าที่ประจำสถานพยาบาลในเรือนจำและทัณฑสถานที่เข้าอบรมการจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอนั้น จึง

ทำให้มีตัวอย่างดีเอ็นเอบางส่วนที่ไม่ได้คุณภาพ เช่น พบเชื้อราหรือสารปนเปื้อน (Ministry of Justice, 2016) ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่าการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กฎหมายไม่ได้ให้อำนาจนักนิติวิทยาศาสตร์สามารถทำการเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอจากร่างกายบุคคลได้โดยตรง แต่จะให้อำนาจไว้เพียงการตรวจพิสูจน์ เว้นแต่ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมายร้องขอเท่านั้น ตามพระราชบัญญัติการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ พ.ศ. 2559 มาตรา 3 และมาตรา 5 จึงทำให้การเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอของผู้ต้องขังในส่วนของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ที่ผ่านมามักเกิดปัญหา ในกรณีนี้จึงเห็นว่าเมื่อภารกิจในการเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอของผู้ต้องขังนี้ ถือว่าเป็นอีกหนึ่งภารกิจที่อยู่ในความรับผิดชอบของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดทำระบบฐานข้อมูลดีเอ็นเอ จึงเห็นสมควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ พ.ศ. 2559 ในบทนิยาม การให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ ตามมาตรา 3 ที่ว่า “การให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์” หมายความว่า การให้บริการตรวจพิสูจน์ให้ทราบความจริง โดยนำหลักวิทยาศาสตร์สาขาต่าง ๆ และการแพทย์มาใช้ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมหรือเพื่อประโยชน์ในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงอย่างหนึ่งอย่างใด โดยให้มีการเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ในการเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอของผู้ต้องขังเพื่อการจัดทำระบบฐานข้อมูลดีเอ็นเอเอาไว้ด้วย

ประการที่สาม เรื่องการกำหนดประเพณีฐานความผิดและเงื่อนไขในการเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอในขั้นตอนกระบวนการภายหลังที่ศาลมีคำพิพากษา

ในการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายบุคคลโดยการเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอเพื่อวัตถุประสงค์ในการจัดทำระบบฐานข้อมูลดีเอ็นเอนั้น ย่อมเป็นการกระทำที่กระทบต่อสิทธิในเนื้อตัวร่างกายของบุคคลอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงทำให้ในแต่ละประเทศได้กำหนดเงื่อนไขในการเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอจากร่างกายบุคคลเพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิของบุคคล และแม้ว่าบุคคลนั้นจะอยู่ในฐานะผู้ต้องขังที่เป็นนักโทษก็ตาม ก็ยังคงได้รับการคุ้มครองตามสิทธิของผู้ต้องขังซึ่งถือได้ว่าเป็นสิทธิมนุษยชนประเภทหนึ่งโดยปรากฏในสารันรับรองสิทธิฉบับต่าง ๆ เช่น สิทธิในการยอมรับศักดิ์ศรีของผู้ต้องขังในฐานะที่เป็นมนุษย์ สิทธิในการยอมรับความเสมอภาคภายใต้กฎหมาย ดังนั้น ไม่ว่าจะบุคคลทั่วไปหรือเป็นผู้ต้องขังก็ย่อมได้รับการคุ้มครองตามสิทธิมนุษยชนทั้งสิ้น

และเมื่อพิจารณาถึงหลักสิทธิมนุษยชนในกรณีที่มีการกระทำอันกระทบต่อสิทธิในเนื้อตัวร่างกายของบุคคล จะเห็นได้ว่าตามอนุสัญญายุโรปว่าด้วยเรื่องสิทธิมนุษยชนข้อ 8 ได้อธิบายว่าแม้การกระทำที่กระทบต่อสิทธิในเนื้อตัวร่างกายซึ่งเป็นสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวประเภทหนึ่งที่ได้รับการคุ้มครองก็ตาม แต่หากเจ้าพนักงานของรัฐสามารถพิสูจน์ได้ว่าการใช้อำนาจดังกล่าวเป็นการกระทำเพื่อรักษาไว้ซึ่งประโยชน์สาธารณะและมีวัตถุประสงค์ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ก็ถือว่าการกระทำดังกล่าวไม่เป็นการละเมิด หรือตามรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 4 ในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยถือว่าการเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอจากร่างกายบุคคล ย่อมเป็นการใช้อำนาจในการค้นที่รุกล้ำเข้าไปกระทบสิทธิในเนื้อตัวร่างกาย ย่อมได้รับการรับรองคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ แต่อย่างไรก็ดี หากมีกรณีเช่นนี้เกิดขึ้นก็จะต้องพิจารณาต่อไปว่า ในการใช้อำนาจค้นตัวบุคคลของเจ้าพนักงานของรัฐนั้นสมเหตุสมผลหรือไม่ โดยศาลจะใช้หลัก “การพิจารณาสภาพแวดล้อมทั้งหมด” ซึ่งเป็นการประเมินระดับการล่วงล้ำสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวที่บุคคลมีเนื้อเนื้อตัวร่างกาย กับระดับของความจำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐเพื่อรักษาไว้ซึ่งประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของประเทศมาชั่งน้ำหนักกัน ซึ่งหากการเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอจากร่างกายบุคคลมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันและรักษาประโยชน์ในความมั่นคงของ

ประเทศก็สามารถทำได้ (Molko, 2010, p. 193) ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าการจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอจากร่างกายบุคคลหากรัฐได้กระทำในสถานการณ์ปกติย่อมไม่มีอำนาจกระทำได้อย่างเด็ดขาด เพราะเป็นการกระทำที่กระทบสิทธิในเนื้อตัวร่างกายของบุคคล แต่ถ้าหากอยู่ในสถานการณ์ที่มีความจำเป็นเพื่อภารกิจของรัฐในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมในประเทศ กฎหมายก็ให้อำนาจกระทำการซึ่งกระทบต่อสิทธิในเนื้อตัวร่างกายของบุคคลตามที่เห็นสมควร เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของส่วนรวมนั้นได้

และสำหรับเงื่อนไขในการจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอจากร่างกายบุคคล ในประเทศอังกฤษ กฎหมาย The Police and Criminal Evidence Act 1984 มาตรา 62 และมาตรา 63 และในประเทศมาเลเซีย กฎหมาย Deoxyribonucleic Acid (DNA) Identification Act 2009 มาตรา 12 และมาตรา 13 ได้กำหนดเงื่อนไขว่าหากเป็นการจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอประเภท Non-Intimate samples หรือส่วนที่มีลักษณะไม่ต้องรุกรานเข้าไปในร่างกาย เช่น เนื้อเยื่อที่ได้จากช่องปาก เจ้าพนักงานของรัฐทำการจัดเก็บได้เลยโดยไม่ต้องได้รับความยินยอม หรือในประเทศสหรัฐอเมริกา กฎหมายสหพันธรัฐแห่งสหรัฐอเมริกา 34 U.S.Code § 40702(4)(A) ก็ได้ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในการบังคับจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอจากร่างกายบุคคลได้ โดยวิธีการใด ๆ เท่าที่จำเป็นตามที่เห็นสมควร และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับเงื่อนไขในการจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอจากร่างกายบุคคลในประเทศไทย จะเห็นได้ว่ากฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้กำหนดเงื่อนไขในชั้นสอบสวนตามมาตรา 131/1 และในชั้นศาลตามมาตรา 244/1 ไว้ว่าเจ้าพนักงานของรัฐจะทำการจัดเก็บตัวอย่างจากส่วนต่าง ๆ ในร่างกายได้ก็ต่อเมื่อจะต้องมีเหตุจำเป็นและต้องได้รับความยินยอมจากบุคคลที่ถูกจัดเก็บตัวอย่างเท่านั้น ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าเจตนารมณ์กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศไทยในเรื่องการจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอจากร่างกายของบุคคล ก็เพื่อนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการสืบสวนสอบสวน การพิสูจน์ความผิดในชั้นศาลซึ่งเป็นขั้นตอนกระบวนการก่อนที่ศาลมีคำพิพากษา จึงทำให้การคุ้มครองสิทธิของบุคคลย่อมมีความสำคัญมากเป็นพิเศษ เนื่องจากบุคคลนั้นอยู่ในฐานะผู้ต้องหาหรือจำเลยซึ่งยังถือว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ และเมื่อเงื่อนไขในการจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอตามกฎหมายหลักเป็นเช่นนี้ จึงทำให้การจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอของผู้ต้องขังที่ผ่านมา แม้ว่าจะมีวัตถุประสงค์ในการจัดทำระบบฐานข้อมูลดีเอ็นเอแห่งชาติเพื่อเป็นประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในประเทศ และบุคคลนั้นศาลได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าได้กระทำความผิดแล้วก็ตาม ก็ยังต้องยึดตามหลักเกณฑ์เดิม คือ จะต้องได้รับความยินยอมจากผู้ต้องขังเท่านั้น และหากผู้ต้องขังไม่ได้ให้ความยินยอม เจ้าพนักงานของรัฐก็ไม่มีอำนาจทำการจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอนั้นได้

ดังนั้นจึงเห็นว่าประเทศไทยควรมีการกำหนดเงื่อนไขในการจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอในขั้นตอนกระบวนการภายหลังที่ศาลมีคำพิพากษา โดยให้เจ้าพนักงานของรัฐมีอำนาจจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอได้โดยมิต้องได้รับความยินยอมจากผู้ต้องขังอย่างเช่นในต่างประเทศ โดยกระบวนการในการจัดเก็บตัวอย่างนั้นให้ใช้วิธีการเก็บเนื้อเยื่อตรงกระพุ้งแก้มโดยเทคนิคการ Buccal Swab คือการนำสำลีมาพันปลายไม้แล้วนำไปถูตรงบริเวณข้างแก้มเท่านั้น เนื่องจากเทคนิคนี้เป็นวิธีการที่ไม่ทำให้เกิดความเจ็บปวดและไม่เป็นการกระทบถึงสิทธิในเนื้อตัวร่างกายของบุคคลที่มากเกินไป อีกทั้งให้มีการกำหนดประเภทฐานความผิดที่รัฐสามารถจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอได้ในขั้นตอนกระบวนการภายหลังที่ศาลมีคำพิพากษาไว้เพียงความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปีเท่านั้น เพราะถ้าหากมีการเสนอให้เจ้าพนักงานของรัฐมีอำนาจทำการจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอของผู้ต้องขังได้โดยมิต้องได้รับความยินยอมแล้ว ถ้ามิได้มีการกำหนดขอบเขตประเภทฐานความผิดเอาไว้ ก็อาจทำให้เจ้าพนักงานของรัฐใช้อำนาจที่มากจนเกินไปจนกระทบถึงสิทธิของผู้ต้องขังนั้นได้

2. ผลการศึกษาปัญหาในการเก็บรักษาข้อมูลลายพิมพ์ดีเอ็นเอและตัวอย่างดีเอ็นเอของผู้ต้องขังในประเทศไทย

ประการที่หนึ่ง กรณีการเก็บรักษาข้อมูลลายพิมพ์ดีเอ็นเอของผู้ต้องขังในประเทศไทย กล่าวคือ ในการจัดทำระบบฐานข้อมูลดีเอ็นเอแห่งชาติเป็นการเก็บรักษาข้อมูลลายพิมพ์ดีเอ็นเอที่ได้จากตัวอย่างดีเอ็นเอจากร่างกายของผู้กระทำความผิดและข้อมูลลายพิมพ์ดีเอ็นเอที่ได้จากตัวอย่างดีเอ็นเอในสถานที่เกิดเหตุ เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นมาบันทึกหรือเก็บรักษาไว้ในระบบฐานข้อมูลดีเอ็นเอแห่งชาติในระยะยาว เพื่อรอวันทำการจับคู่ระหว่างข้อมูลลายพิมพ์ดีเอ็นเอที่ถูกเก็บรักษาไว้แล้ว กับข้อมูลลายพิมพ์ดีเอ็นเอที่ได้จากสถานที่เกิดเหตุในคดีอาชญากรรมที่ถูกเพิ่มเข้ามาใหม่ในภายหลัง เพื่อทำการเชื่อมโยงคดีและระบุตัวบุคคลที่อาจเป็นผู้ต้องหาในคดีได้อย่างรวดเร็วแม่นยำ และจากที่ทำการศึกษานโยบายปฏิบัติในประเทศไทย ก็พบว่าในปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องการเก็บรักษาข้อมูลลายพิมพ์ดีเอ็นเอ มีเพียงแนวทางปฏิบัติของแต่ละหน่วยงานเท่านั้น จึงทำให้แต่ละหน่วยงานไม่สามารถนำข้อมูลลายพิมพ์ดีเอ็นเอที่เก็บรักษาไว้ไปใช้เป็นประโยชน์แก่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาได้อย่างเต็มที่ จึงทำให้เกิดการลักลั่นขึ้น

และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกฎหมายในต่างประเทศ ก็พบว่าแต่ละประเทศมีกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์เรื่องการเก็บรักษาข้อมูลลายพิมพ์ดีเอ็นเอเอาไว้ชัดเจน ทำให้รัฐสามารถควบคุมและบริหารจัดการข้อมูลที่ถูกเก็บรักษาไว้ได้อย่างเป็นระบบมากยิ่งขึ้น โดยในประเทศอังกฤษ กฎหมาย The Police and Criminal Evidence Act 1984 มาตรา 63E ถึง 63L ได้มีการแบ่งแยกแฟ้มข้อมูลและระยะเวลาในการเก็บรักษาไว้อย่างชัดเจน เช่น แฟ้มข้อมูลดีเอ็นเอของผู้ที่ถูกดำเนินคดีในความผิด Recordable Offence ที่เป็นความผิดร้ายแรง (Qualifying Offence) แม้มีได้ถูกศาลพิพากษาในความผิดนั้น แต่ถ้าบุคคลนั้นเคยถูกศาลพิพากษาว่าได้กระทำความผิด Recordable Offence ที่เป็นความผิดทั่วไป ก็จะเก็บรักษาไว้ตลอดไป หรือแฟ้มข้อมูลดีเอ็นเอบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีในเวลาที่มีการกระทำความผิด และถูกศาลพิพากษาว่าได้กระทำความผิด Recordable Offence และไม่เคยถูกศาลพิพากษาในความผิดนั้นมาก่อน หากศาลมีคำพิพากษาให้รับโทษจำคุกเป็นเวลาไม่ถึง 5 ปี ข้อมูลลายพิมพ์ดีเอ็นเอจะถูกเก็บรักษาไว้ 5 ปี ส่วนในประเทศสหรัฐอเมริกา กฎหมาย 34 U.S.Code § 12592(d)(1)(A) ได้แบ่งแฟ้มข้อมูลออกเป็น 3 ประเภท เช่น แฟ้มข้อมูลดีเอ็นเอประเภททะเบียนผู้กระทำความผิดจะเป็นการเก็บรักษาข้อมูลลายพิมพ์ดีเอ็นเอที่ได้จากตัวอย่างดีเอ็นเอของผู้กระทำความผิดร้ายแรง ที่ถูกศาลพิพากษาถึงที่สุดแล้วและสามารถเก็บรักษาได้ตลอดไป และในประเทศมาเลเซีย กฎหมาย Deoxyribonucleic Acid (DNA) Identification Act 2009 มาตรา 3 ได้แบ่งแฟ้มข้อมูลดีเอ็นเอไว้หลายประเภท เช่น แฟ้มข้อมูลดีเอ็นเอผู้ต้องขังหรือนักโทษ จะเก็บรักษาข้อมูลลายพิมพ์ดีเอ็นเอของผู้ต้องขังหรือนักโทษไว้ได้ตลอดไป เป็นต้น

ประการที่สอง กรณีการเก็บรักษาตัวอย่างดีเอ็นเอของผู้ต้องขังในประเทศไทย จากการศึกษากฎหมายในต่างประเทศจะเห็นได้ว่า เมื่อมีการเก็บรักษาข้อมูลลายพิมพ์ดีเอ็นเอลงในระบบฐานข้อมูลดีเอ็นเอแล้ว ในส่วนของตัวอย่างดีเอ็นเอก็ได้มีการเก็บรักษาไว้ด้วยเช่นกัน เพื่อประโยชน์ในการรับประกันคุณภาพของข้อมูลลายพิมพ์ดีเอ็นเอที่เก็บรักษาไว้ในระบบฐานข้อมูลดีเอ็นเอ หรือเพื่อใช้ยืนยันตัวบุคคลหรือตรวจพิสูจน์ซ้ำ ซึ่งในประเทศอังกฤษ กฎหมาย The Police and Criminal Evidence Act 1984 มาตรา 63R ให้รัฐสามารถเก็บรักษาตัวอย่างดีเอ็นเอที่ได้จากผู้กระทำความผิดได้เป็นระยะเวลา 6 เดือนนับแต่ที่ได้มีการนำมาตรวจวิเคราะห์เป็นข้อมูลลายพิมพ์ดีเอ็นเอแล้ว และนอกจากนี้อาจถูกเก็บรักษาต่อไปได้อีก หากหัวหน้าพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบเห็นว่าในการกระทำความผิดร้ายแรง Qualifying Offence

และมีเหตุจำเป็น ส่วนในประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อสำนักงานสอบสวนกลางแห่งสหรัฐอเมริกาหรือ FBI ดำเนินการตรวจวิเคราะห์ลายพิมพ์ดีเอ็นเอเสร็จสิ้นแล้ว ในส่วนของตัวอย่างดีเอ็นเอนั้นยังคงต้องเก็บรักษาไว้ต่อไปโดยมิได้มีกำหนดระยะเวลาในการเก็บรักษา และในประเทศมาเลเซีย กฎหมาย Deoxyribonucleic Acid (DNA) Identification Act 2009 มาตรา 16 ให้ผู้อำนวยการระบบฐานข้อมูลดีเอ็นเอในประเทศมาเลเซีย (FDDM) ที่แต่งตั้งโดยรัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทย มีหน้าที่ต้องเก็บรักษาตัวอย่างดีเอ็นเอไว้อย่างปลอดภัยเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ทางนิติพันธุศาสตร์ตามที่เห็นสมควรได้ และสำหรับในประเทศไทย จากแนวทางปฏิบัติ ที่ผ่านมามีเพียงสถาบันนิติวิทยาศาสตร์เท่านั้นที่ดำเนินการเก็บรักษาตัวอย่างดีเอ็นเอของผู้ต้องขังไว้ โดยจะเก็บรักษาในรูปแบบของกระดาษ FTA Cards ไว้ในห้องปฏิบัติการ (Waiyawuth, 2019) เพื่อประโยชน์ในกรณีที่ต้องขังร้องขอให้มีการตรวจพิสูจน์ซ้ำก็สามารถนำกระดาษ FTA Cards ไปตรวจพิสูจน์ได้เลยโดยไม่ต้องดำเนินการจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอของบุคคลนั้นซ้ำอีก แต่ในส่วน of สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ ยังไม่ได้มีการนำกระดาษ FTA Cards มาเก็บรักษาไว้ในลักษณะนี้ ในปัจจุบันจะมีการเก็บรักษาไว้เฉพาะวัตถุพยานที่เป็นของกลางซึ่งพบในที่เกิดเหตุไว้ในห้องเก็บวัตถุพยานของกลาง ณ สถานีตำรวจในท้องที่ที่รับผิดชอบหรือมีอำนาจเท่านั้น (Pongsethasant, 2019)

ดังนั้นจึงเห็นว่าในประเทศไทยควรมีกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ในการเก็บรักษาข้อมูลลายพิมพ์ดีเอ็นเอและตัวอย่างดีเอ็นเอของผู้ต้องขังให้ชัดเจนอย่างเช่นในต่างประเทศ รวมถึงให้มีการกำหนดระยะเวลาในการเก็บรักษาที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง เพราะวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการลงโทษก็มีไว้เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้นั้นกลับคืนเป็นคนดีสู่สังคมและดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเป็นปกติสุข

3. ผลการศึกษาปัญหาเรื่องหน่วยงานที่ควบคุมดูแลระบบฐานข้อมูลดีเอ็นเอแห่งชาติในประเทศไทย

ในปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีระบบฐานข้อมูลดีเอ็นเอในระดับชาติ มีเพียงระบบฐานข้อมูลดีเอ็นเอในระดับหน่วยงานเท่านั้น ได้แก่ ระบบฐานข้อมูลทางนิติวิทยาศาสตร์ (Forensic Integrated Database System หรือ FIDS) ของสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ ซึ่งภายในจะประกอบไปด้วยข้อมูลเหตุการณ์คดีความมั่นคง ข้อมูลอาชญากรรม ลายนิ้วมือ รวมถึงข้อมูลลายพิมพ์ดีเอ็นเอที่ได้จากที่เกิดเหตุ ผู้ต้องหาและผู้ต้องขัง และระบบฐานข้อมูลดีเอ็นเอของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ที่มีการนำระบบซอฟต์แวร์ชื่อว่า CODIS ของทาง FBI มาใช้ ซึ่งในแต่ละหน่วยงานจะมีหน้าที่ในการควบคุมดูแลข้อมูลที่แยกออกจากกันโดยชัดเจน โดยหากอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ ในปัจจุบันจะมีหน้าที่ในการควบคุมดูแลระบบฐานข้อมูลดีเอ็นเอซึ่งเก็บรักษาข้อมูลลายพิมพ์ดีเอ็นเอที่ได้จากสถานที่เกิดเหตุ ข้อมูลลายพิมพ์ดีเอ็นเอที่ได้จากผู้ต้องหาในคดีอาญา และข้อมูลลายพิมพ์ดีเอ็นเอของผู้ต้องขังที่ถูกคุมขังในเรือนจำและทัณฑสถานทั่วประเทศ ยกเว้นที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จังหวัดปทุมธานี และจังหวัดนนทบุรีที่อยู่ในความรับผิดชอบของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ และหากอยู่ในความรับผิดชอบของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ จะมีหน้าที่ในการควบคุมดูแลระบบฐานข้อมูลดีเอ็นเอซึ่งเก็บรักษาข้อมูลลายพิมพ์ดีเอ็นเอที่ได้จากผู้ต้องขังที่ถูกคุมขังในเรือนจำและทัณฑสถานที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จังหวัดปทุมธานี และจังหวัดนนทบุรี (A memorandum of Understanding, 2019) จึงทำให้ข้อมูลลายพิมพ์ดีเอ็นเอที่เก็บรักษาไว้นั้นแยกออกเป็นสองส่วนและไม่เป็นเอกภาพ และทำให้ยากแก่การคุ้มครองข้อมูล

และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบในต่างประเทศจะเห็นว่าในแต่ละประเทศได้มีการจัดทำระบบฐานข้อมูลดีเอ็นเอแห่งชาติ เพื่อรวบรวมข้อมูลลายพิมพ์ดีเอ็นเอของผู้กระทำความผิดทั่วประเทศและมีหน่วยงานที่ควบคุมดูแลเพียงแห่งเดียว เช่น ในประเทศอังกฤษระบบฐานข้อมูลดีเอ็นเอแห่งชาติ (NDNAD) จะอยู่ในการควบคุมดูแลของคณะกรรมการทางยุทธศาสตร์ของฐานข้อมูลดีเอ็นเอแห่งชาติ ภายใต้สังกัดกระทรวงมหาดไทย ส่วนในประเทศสหรัฐอเมริกา ระบบฐานข้อมูลดีเอ็นเอแห่งชาติ (NDIS) จะอยู่ในการควบคุมดูแลของสำนักงานสอบสวนกลางแห่งสหรัฐอเมริกา (FBI) และในประเทศมาเลเซีย ระบบฐานข้อมูลดีเอ็นเอแห่งชาติ (FDDM) จะอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของกระทรวงมหาดไทย ดังนั้นในประเทศไทยควรมีการจัดทำระบบฐานข้อมูลดีเอ็นเอแห่งชาติ เพื่อทำการรวบรวมเพิ่มข้อมูลลายพิมพ์ดีเอ็นเอของผู้ต้องขังทั่วประเทศที่เก็บรักษาไว้นั้นได้ถูกบันทึกในที่แห่งเดียว เพื่อให้มีความเป็นเอกภาพและสามารถเชื่อมโยงกับข้อมูลประวัติอาชญากรได้อย่างเป็นระบบยิ่งขึ้น โดยกำหนดให้มีหน่วยงานกลางผู้มีอำนาจในการควบคุมดูแลระบบฐานข้อมูลดีเอ็นเอแห่งชาติในประเทศไทย

สรุปและอภิปรายผล

ในการจัดทำระบบฐานข้อมูลดีเอ็นเอแห่งชาติและธนาคารดีเอ็นเอ ถือว่าเป็นอีกมาตรการหนึ่งที่สามารถช่วยควบคุมปัญหาอาชญากรรมที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ แต่เนื่องจากในปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่รับรองในเรื่องการจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอและการเก็บรักษาข้อมูลลายพิมพ์ดีเอ็นเอและตัวอย่างดีเอ็นเอของผู้ต้องขัง มีเพียงแนวทางปฏิบัติของแต่ละหน่วยงานเท่านั้น จึงเห็นสมควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์เรื่องการจัดเก็บและการเก็บรักษาดีเอ็นเอของผู้ต้องขัง และให้มีการจัดทำระบบฐานข้อมูลดีเอ็นเอในระดับชาติ เพราะหากในประเทศไทยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลรายละเอียดของผู้กระทำความผิดอย่างครบถ้วนตั้งแต่ข้อมูลรูปพรรณสัณฐาน ลายพิมพ์นิ้วมือ ตลอดจนข้อมูลลายพิมพ์ดีเอ็นเอโดยมีกฎหมายออกมารับรองไว้ชัดเจน ก็จะทำให้สามารถแก้ไขปัญหาอาชญากรรมซึ่งเป็นปัญหาสำคัญของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. เสนอให้มีการตรากฎหมายระดับ พ.ร.บ. ในการจัดตั้งระบบฐานข้อมูลดีเอ็นเอแห่งชาติในประเทศไทย เพื่อกำหนดขอบเขตเนื้อหาตั้งแต่หลักเกณฑ์ในเรื่องการจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอของบุคคลในขั้นตอนกระบวนการภายหลังศาลมีคำพิพากษา การเก็บรักษาข้อมูลลายพิมพ์ดีเอ็นเอและตัวอย่างดีเอ็นเอ ตลอดจนแนวทางในการบริหารจัดการ

และสำหรับประเด็นที่ได้ทำการวิจัยในเรื่องการจัดเก็บและการเก็บรักษาดีเอ็นเอของผู้ต้องขังที่เป็นนักโทษ ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

1.1 หลักเกณฑ์ในเรื่องการจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอในขั้นตอนกระบวนการภายหลังศาลมีคำพิพากษา ให้มีข้อความสาระสำคัญดังนี้

นอกจากที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131/1 และมาตรา 224/1 เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามปัญหาอาชญากรรมและการจัดทำระบบฐานข้อมูลดีเอ็นเอแห่งชาติในประเทศไทย ให้นักนิติวิทยาศาสตร์ของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์และเจ้าพนักงานตำรวจกองพิสูจน์หลักฐาน ดำเนินการจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอของผู้ต้องขังได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากบุคคลดังกล่าว

ในกรณีที่อยู่ในความรับผิดชอบของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ ให้นักนิติวิทยาศาสตร์ดำเนินการจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอของผู้ต้องขังที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุด ในความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกกว่าสามปีขึ้นไป ในเรือนจำและทัณฑสถานที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จังหวัดปทุมธานี และจังหวัดนนทบุรี

ในกรณีที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ ให้เจ้าพนักงานตำรวจพิสูจน์หลักฐานดำเนินการจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอของผู้ต้องขังที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดในความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกกว่าสามปีขึ้นไป ในเรือนจำและทัณฑสถานทั่วประเทศ ยกเว้นในเขตกรุงเทพมหานคร จังหวัดปทุมธานี และจังหวัดนนทบุรีซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์

1.2 หลักเกณฑ์ในการเก็บรักษาข้อมูลลายพิมพ์ดีเอ็นเอและตัวอย่างดีเอ็นเอของผู้ต้องขังให้มีข้อความสาระสำคัญดังนี้

(1) ให้มีการเก็บรักษาข้อมูลลายพิมพ์ดีเอ็นเอของผู้ต้องขังที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุด ในความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกกว่าสามปีขึ้นไป ในระบบฐานข้อมูลดีเอ็นเอแห่งชาติ เป็นระยะเวลา ยี่สิบปีนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุด และเมื่อครบกำหนดเวลาแล้วให้มีการทำลายข้อมูลนั้นทิ้งไป

(2) ให้มีการเก็บรักษาตัวอย่างดีเอ็นเอของผู้ต้องขังที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุด ในความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกกว่าสามปีขึ้นไป ในห้องปฏิบัติ การของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์และสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ เป็นระยะเวลา 20 ปีวันที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุด และเมื่อครบกำหนดเวลาแล้วให้มีการทำลายตัวอย่างนั้นทิ้งไป

2. เสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ พ.ศ.2559 มาตรา 3 บทนิยาม “การให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์” หมายความว่า การให้บริการตรวจพิสูจน์ให้ทราบความจริง โดยนำหลักวิทยาศาสตร์สาขาต่าง ๆ และการแพทย์มาใช้ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมหรือเพื่อประโยชน์ในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงอย่างหนึ่งอย่างใด และให้หมายความรวมถึงการดำเนินการจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอของผู้ต้องขังเพื่อการจัดทำระบบฐานข้อมูลดีเอ็นเอแห่งชาติ

3. เสนอให้ประเทศไทยมีการจัดทำระบบฐานข้อมูลดีเอ็นเอแห่งชาติหรือในระดับประเทศ เพื่อทำการรวบรวมแฟ้มข้อมูลลายพิมพ์ดีเอ็นเอของผู้ต้องขังทั่วประเทศที่เก็บรักษาไว้นั้น ได้ถูกบันทึกในที่แห่งเดียวอย่างเช่นในต่างประเทศ เพื่อให้มีความเป็นเอกภาพและสามารถเชื่อมโยงกับข้อมูลประวัติอาชญากรได้อย่างเป็นระบบยิ่งขึ้น โดยกำหนดให้มีหน่วยงานกลางผู้มีอำนาจในการควบคุมดูแลระบบฐานข้อมูลดีเอ็นเอแห่งชาติในประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

Department of Corrections. (2019). A Memorandum of Understanding among Department of Corrections, Royal Thai Police and Central Institute of Forensic Science, Collecting DNA Data and 10 Fingerprint, Palm and Side Hand of Offenders/Inmates throughout the Country. January 3, 2019. (In Thai).

Department of Corrections. (2019). Recidivism rates of released prisoners released each fiscal year. Retrieved October 25, 2019. from <http://www.correct.go.th/recstats/index.php/th/home>. (In Thai).

- Department of Corrections. (2020). **Statistics of prisoners across the country**. Retrieved February 10, 2020. From http://www.correct.go.th/rt103pdf/report_result.php?date=2020-02-01&report. (In Thai).
- GeneWatch UK. (2011). DNA databases and human rights. **GeneWatch UK Briefing**. 4.
- Krimsky, S. and Simoncelli, T. (2011). **Genetic Justice: DNA Data Banks, Criminal Investigations, and Civil Liberties**. New York: Columbia University Press.
- Ministry of Justice. (2016). **Performance Report from Government Policies and Directives of Prime Minister Prayuth Chan-Ocha in Monthly Report Fiscal Year 2014 Between 1 October 2015 and 31 August 2016**. September 15, 2016. (In Thai).
- Molko, R. (2010). The Perils of Suspicionless DNA Extraction of Arrestees Under California Proposition 69: Liability of the California Prosecutor for Fourth Amendment Violations? The Uncertainty Continues in 2010. **Western State University Law Review**. 193.
- Pongsethasant, P. (2019). **Deputy Commissioner of Office of Police Forensic Science, Royal Thai Police**. Interview, 26 September.
- Rojanasunan, P. (2001). Basic Knowledge of DNA Fingerprint. **Bot Bundit**. 87. (In Thai).
- Sakulthai, V. (2015). **Criminal History Record Centre**. Master of Laws Thesis, Dhurakij Pundit University, Bangkok. (In Thai).
- Sikakaew, L. (2004). DNA Fingerprint and Signature: Evidence in Forensic Science. **New Law NEWS journal**. 43-49. (In Thai).
- Sokhuma, R. (1996). DNA Fingerprinting in Criminal Prosecution. **Bot Bundit**. 196. (In Thai).
- Tianprasit, T. (2005). **Law on special methods of obtaining evidence in criminal case that effect individual rights and liberty**. Master of Laws Thesis, Chulalongkorn University, Bangkok. (In Thai).
- Waiyawuth, W. (2019). **Director of Forensic Science Standards Department, Central Institute of Forensic Science**. Interview, 12 June.

ประวัติผู้เขียน

คำนำหน้า ชื่อ-สกุล	นางสาวนันท์กัค บุนนาค *
ตำแหน่ง/สถานะ	นักศึกษาปริญญาโท
ที่อยู่หน่วยงาน/สังกัด	คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ชั้น 5 อาคารบุญชนะ อตถาการ เลขที่ 118 หมู่ที่ 3 ถนนเสรีไทย แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์	Nantaphak.b23@gmail.com

คำนำหน้า ชื่อ-สกุล	ดร.ธนัทเทพ เจริญประสิทธิ์
ตำแหน่ง/สถานะ	อาจารย์ประจำ
ที่อยู่หน่วยงาน/สังกัด	คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ชั้น 5 อาคารบุญชนะ อตถากร เลขที่ 118 หมู่ที่ 3 ถนนเสรีไทย แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์	Nat_qmul@yahoo.com

* ผู้ประพันธ์บรรณกิจ (Corresponding Author)